

Pamätník obetiam internácie

Spomienka na likvidáciu reholí v Bratislave

Pamätníčky vzbury z Vyšných Ružbách

„Kláštorov je tu obrovské množstvo. Všade sa páchajú viac-menej neplechy protištátne. My máme tisíc a jeden dôvodov, aby sme tomu urobili prietrž. Chceme postupne viac koncentrovať rády, aby sme ich mali viac pod dozorom, viac pod rukou, aby neboli také rozlezené, ako sú teraz.“

Klement Gottwald (február 1950)

„Po odsune reholníkov na fare ostala knižnica obsahujúca osemdesiat až tisíc titulov. Záujem o knižničný fond prejavil miestny odbor Matice Slovenskej (MS). Vhodnosť či nevhodnosť titulov preverovala cirkevná tajomníčka, no z celkového knižničného fondu vyčlenila pre miestnu MS len 56 kníh. Ako vhodný materiál boli akceptované len diela klasikov. Ostatné tituly označila slovami „brak“ či „hotová otrava duší“, pretože sa v nich písalo „o ušľachtilých kňazoch a ich dobrých skutkoch“. Nezaradené knihy skončili v Harmaneckých papierňach.“

Správa o likvidácii kláštora na Starých Horách

OBNOVA REHOLNÉHO ŽIVOTA

Prvý pokus o obnovu rehoľného života nastal po oznámení Generálnej prokuratúry ČSSR z 29. novembra 1968, že neexistuje zákonný podklad, podľa ktorého by bolo možné brániť existencii reholí. V čase tzv. normalizácie sa však opäť stupňovali zásahy voči rehoľníkom v ilegalite (napr. Akcia VÍR voči františkánom). Reálne oživenie rehoľného života nastalo až po 17. novembri 1989.

VIAC K TÉME...

Akcia K sa stala predlohou viacerých dokumentárnych filmov. Už v roku 1991 vznikol dokument *Stát proti víře* (réžia: Angelika Hanauerová), Ústav pamäti národa natočil dokument *Tiene barbarskej noci* (réžia: Igor Sivák). Nechýba memoárová literatúra: *Zápisky spoza mreží* (Ernest Macák, salezián), *Od barbarskej noci* (Ján Ch. Korec, jezuita), *Posledná vila* (Vincent Petrík, jezuita) a i. Ústav pamäti národa vytvoril internetovú stránku: www.barbarskanoc.sk, na ktorej môžu záujemcovia nájsť popri textoch aj viacero fotografií a dobových dokumentov z rôznych slovenských archívov, ktoré poskytujú podrobný prehľad o likvidácii reholí na Slovensku aj v ďalších komunistických štátoch.

DEŇ NESPRAVDLIVO STÍHANÝCH

Dňa 20. októbra 1993 prijala NR SR zákon č. 241/1993 Z. z., ktorým sa spomienka na násilnú likvidáciu reholí stala pamätným dňom SR s názvom Deň nespravodlivo stíhaných. Za násilnú likvidáciu reholí nebol nikto odsúdený. Zákon o odsúdení obetí internácie bol prijatý NR SR až v roku 2020.

CHCEŠ VEDIEŤ VIAC?

Odporúčané webstránky:
www.upn.gov.sk; www.enrs.eu

European Network
Remembrance
and Solidarity

.tasr.

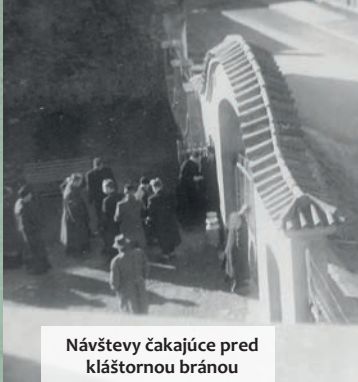
BARBARSKÁ NOC. LIKVIDÁCIA MUŽSKÝCH REHOLÍ NA SLOVENSKU

Noc z 13. na 14. apríla 1950 je označovaná ako barbarská noc. Znamenala likvidáciu rehoľného života v komunistickom Československu. Na celom území zasahovali všetky ozbrojené zložky, aby do internácie poslali stovky rehoľníkov. Zosnovatelia ju nazvali tajným menom AKCIA K (t. j. kláštory). V kláštore redemptoristov v mestečku Podolínec bol najväčší centralizačný kláštor s väzenským režimom. Tento deň si pripomíname ako Deň nespravodlivo stíhaných.

Apríl 1950

Monsterproces s rehoľníkmi Machalka a spol. (apríl 1950)

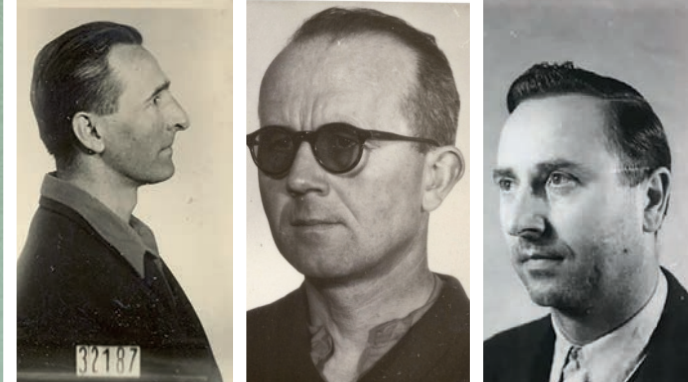

Návštevy čakajúce pred kláštornou bránou

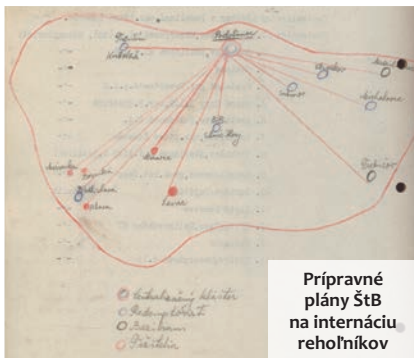

Saleziánski klerici pracujúci na Priehrade mládeže

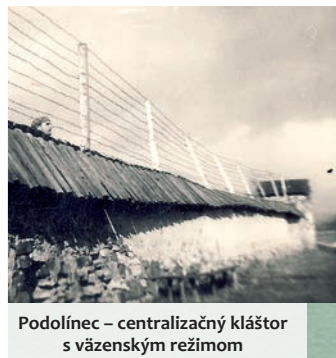
50. roky

13. apríl 1950

Prípravné plány ŠtB na internáciu rehoľníkov

Podolíneec – centralizačný kláštor s väzenským režimom

Po Akcii K nasledovali ďalšie perzekúcie i väznenie.

Po roku 1948 na Slovensku pôsobilo sedemnást mužských rehoľí a kongregácií. V rámci svojej charizmy, t. j. hlavného zamerania, upriamovali svoju činnosť na charitatívnu, komunitatívnu či výchovnú a vzdelávaciu činnosť. Cieľom komunistického režimu bolo úplné ovládnutie a neskôr likvidácia cirkví, a teda aj rehoľných spoločenstiev.

Už v roku 1949 boli prijaté proticirkevné zákony a na vedení Ústredného výboru Komunistickej strany Československa boli predložené plány na sústredenie rehoľníkov do tzv. internačných (sústredovacích) kláštorov. Zásahu voči rehoľiam predchádzal prvý vykonštruovaný monster proces na území Československa, v ktorom odsúdili desiatich rehoľníkov za vlastizrady, špionáž a prípravu kontrarevolúcie. V zinscenovanom procese *Machalka a spol.* bol odsúdený na doživotie aj redemptorista Ján Mastiliak zo Slovenska. Štátna moc vykreslila kláštory ako sídla odporu a protikomunistického odboja. Prebiehala silná mediálna kampaň proti rehoľiam.

PÁR DNÍ PRED ZÁSAHOM...

Prípravná fáza likvidácie rehoľí sa uskutočnila na úrovni krajov na Veľký piatok dňa 7. apríla 1950 pod vedením krajských veliteľov ŠtB. Na základe inštrukcie vieme, aký bol plán zásahu. Hneď po príchode do obce malo dôjsť k obsadeniu telefónnej ústredne, zablokovaniu prístupu na zvonnicu a k síre, ako aj k izolovaniu vedúceho miestneho národného

výboru (MNV), aby nedošlo k žiadnemu protištátnemu hláseniu prostredníctvom miestneho rozhlasu. Poštové úrady mali obsadiť dvaja príslušníci, ktorí by odpočúvali a blokovali hovory farárov. Ďalší príslušníci mali za úlohu pozorovať morálku a správanie občanov. Úlohou vojska bolo obsadiť vchody a aj východy z obce. Do miest a obcí bola možnosť dostať sa len za pomoci hesla, ktoré ovládali motorizovaní príslušníci, tzv. spojky, a vojsko. Počas Akcie K mala byť prevádzaná cestná kontrola i vlaková kontrola. Zásah sa nekonzentroval len na miesto odsunu a sústredenia, ale na celé územie Československa.

Zasahujúce jednotky tvorili príslušníci Štátnej bezpečnosti, Zboru národnej bezpečnosti (dnešná polícia), príslušníci armády a ľudových milícií. Materiálne vybavenie tvorili vozidlá, slzotvorné sviečky, obušky, samopale, pušky. Každá četa bola vyzbrojená ľahkým guľometom.

Na základe rozhodnutia mocenských špičiek bol začiatok akcie stanovený na noc z 13. na 14. apríla 1950 o 24.00 hod. Kvôli utajeniu akcie sa podriadení veliteľa presný termín dozvedeli len približne 12 hodín pred jej začiatkom.

HODINA „H“

Po vniknutí do kláštorov rehoľníkov zhromaždili a informovali o dôvode zásahu, ktorým bola údajná protištátna činnosť

rehoľí. Následne ich zväžali do sústredovacích kláštorov s väzenským režimom. Na celom Slovensku bolo v túto noc sústredených 881 rehoľníkov z 11 rehoľí. V noci z 3. na 4. mája 1950 boli obsadené aj zvyšné mužské kláštory. Celkovo sa zásah dotkol 1 180 rehoľníkov z 15 rehoľí, žijúcich v 76 kláštoroch. V celom Československu bolo zlikvidovaných 219 rehoľných domov s 2 376 rehoľníkmi.

Proti zatváraníu rehoľníkov protestovali veriaci. Veľká vzbura sa odohrala pri kláštore v Podolíne. Protestujúci boli brutálne vyšetrovaní a mučení.

OSUDY REHOĽNÍKOV

V spomienkach internovaných je Akcia K hodnotená ako „hlboký zásah do osobných životov“ (Ladislav Lenz), no rovnako sú aj svedectvá o úmrtiach starších rehoľníkov v dôsledku chladu a hladu (Andrej Konc). Prenasledovanie viedlo k ďalším perzekúciám (väzneniu rehoľníkov), emigrácií, ilegálnej činnosti v rámci tzv. tajnej alebo podzemnej cirkvi.

V januári 1951 bol tajne vysvätený za biskupa jezuita Pavol Hnilica. K výrazným osobnostiam spomedzi rehoľníkov patrili: tajný biskup jezuita Ján Chryzostom Korec, ktorý pracoval ako robotník, dominikán Akvinas Gabura, lazarista Ján Hutyra, kapucín Šebastián Jaduď, saleziáni Andrej Dermek, Ernest Macák, či blahoslavený Titus Zeman.